

**QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
BHALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI**

**DR. RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.
MAGISTRAT**

Kumpilazzjoni Numru 770/2021

**IL-PULIZIJA
(Spettur Audrey Micallef)**

-Vs-

NADIM MHARAM ABDUL GADER MHARAM

Illum, 25 ta' April 2024

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra **NADIM MHARAM ABDUL GADER MHARAM** ta' 39 sena, iben Mohammed u Zarah, imwieled ġewwa l-Libja nhar il-05 ta' Awwissu 1982 u resident ġewwa 43A, Triq il-Lvant, Zejtun, u detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 0167513L, li tressaq quddiemha akkużat talli nhar is-6 ta' Diċembru 2021 u fil-ġranet, gimġhat u fiż-xhu ta' qabel f'diversi ħinijiet ġewwa Żejtun, u f'diversi postijiet ġewwa dawn il-Gzejjer, b'diversi atti magħmulin fi żminijiet differenti iżda li jiksru l-istess disposizzjoni tal-liġi u li kienu magħmula b'risoluzzjoni waħda:-

1. Ikkaguna lis-sieħba tiegħu u cioe' Ramona Caruana, biża li se tintuża vjolenza kontriha jew kontra l-propjeta' tagħha jew kontra l-persuna jew il-propjeta' ta' xi hadd mill-axxendenti jew dixxendenti tagħha, liema reat twettaq ripetutament ;
2. Ikkaguna lis-sieħba tiegħu u cioe' Ramond Caruana, fastidju meta ġab ruħu b'mod li missu kien jaf li kien qed ikun tali ;
3. Aktar talli fl-4 ta' Diċembru 2021 u nhar il-5 ta' Diċembru 2021 ġewwa Żejtun bla ordni skont il-liġi ta' l-awtorita' kompetenti, u barra mill-każijiet li fihom il-liġi tagħti s-setgħa lill-privat li tarresta lill-ħati, arreata, zamm jew issekwestra lis-sieħba tiegħu u cioe' Ramona Caruana, kontra l-volonta' tagħha ;
4. Mingħajr il-ħsieb li joqtol jew li jqiegħed il-ħajja ta' Ramona Caruana f'periklu ċar, volontarjament ikkaguna ħsara fil-ġisem jew fis-saħħa, u cioe' offiża ta' natura ħafifa fuq is-sieħba tiegħu l-istess Ramona Caruana, hekk kif iċċertifikaha Dr Jean-Luc Paris (med. reg. 4609) miċ-Ċentru tas-Saħħa tal-Furjana ;
5. Hebb għas-sieħba tiegħu Ramona Caruana sabiex jingurjaha, iddejjaqha jew jagħmlilha ħsara b'xi mod'
6. Insulenta, hedded jew ingurja bi kliem jew b'mod ieħor lis-sieħba tiegħu Ramona Caruana ;
7. Għamel ingurji jew theddid mhux imsemmija band'ohra fil-kodiċi kriminali jew, jekk kien ipprovokat, ingurja b'mod li ħareġ barra mill-limiti tal-provokazzjoni ;

8. U aktar talli kiser il-kundizzjonijiet tal-liberta provizorja imposti mill-Qorti tal-Maġistrati preseduta mill-Maġistrat Dott. Claire Stafrace Zammit LL.D, f'dan li ma jikkommettiex delitt ieħor ta' natura volontarja waqt li jkun meħlus mill-arrest, fost kundizzjonijiet oħra kif ordnat li jagħmel mill-istess Qorti u dan bi ksur ta' l-Artikolu 579(2) tal-Liġijiet ta' Malta ;
9. U aktar talli għamilt reat li għalih hemm il-piena ta' prigunerija, waqt perjodu operattiv ta' sentenza ta' sena prigunerija sospiza għal sentejn, mogħtija mill-Maġistrat Dr Gabriella Vella LL.D nhar l-20 ta' Awwissu 2020 ;
10. Barra min dan, l-imputat Nadim Mharam Abdul Gader Mharam huwa akkużat talli rrenda ruħu reċidiv b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati Malta, liema sentenza hija definittiva u ma tistgħax tiġi mibdula ai termini ta' Artikolu 49 u 50 tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti kienet mitluba li f'każ ta' ħtija tirrevoka l-ħelsien mill-arrest ta' l-imsemmi Nadim Mharam Abdul Gader Mharam u tordna l-arrest mill-ġdid ta' l-imsemmi imputat kif ukoll tordna li s-somma ta' 15,000 Ewro (ħmistax-il elf Ewro) bħala garanzija personali jgħaddu favur il-Ġvern ta' Malta kif stipulat fl-Artikolu 579 (2)(3) tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti kienet mitluba li toħroġ Ordni ta' Protezzjoni, inkluża fil-mori tal-kawża kontra Nadim Mharam Abdul Gader Mharam a beneficiju tas-sieħba tiegħu Ramona Caruana u l-familjari tagħha u dan fit-termini tal-Artikolu 412Ċ tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti kienet mitluba wkoll li f'każ ta' ħtija, tipprovdi għall-persuni ta' Ramona Caruana u l-familjari tagħha jew sabiex jinżamm il-bon ordni pubbliku, flimkien mal-piena applikabli għar-reat, torbot lil Nadim Mharam Abdul Gader Mharam b'obligazzjoni tiegħu nnifsu taħt penali ta' somma ta' flus li tiġi iffissata mill-Qorti

billi tapplika l-Artikoli 383 et seq. tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta, għal żmien li tliet xieraq.

Il-Qorti finalment kienet mitluba sabiex f'kaz ta' htija, minbarra li tinflinġi l-piena stabbiliti mill-liġi, tordna lill-imsemmi Nadim Mharam Abdul Gader Mharam sabiex iħallas l-ispejjeż li għandhom x'jaqsmu mal-ħatra tal-esperti, jekk ikun il-każ, kif provdut fl-Artikolu 533 tal-Kap 9 tal-liġijiet ta' Malta.

Semgħet lill-imputat waqt l-eżami jwieġeb li mhux ħati tal-akkużi;

Rat in-nota tal-4 ta' Jannar 2024 fejn, għall-finijiet tal-Artikolu 370(3)(a) tal-Kodiċi Kriminali, indika l-artikoli tal-liġi li abbazi tagħhom, hemm maħsub li tista' tinstab htija, u cioè`:

1. Fl-artikoli 17, 31 u 533 tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
2. Fl-artikoli 49 u 50 tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
3. Fl-artikoli 86, 87(l)(h) u 202(h)(vi) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
4. Fl-artikoli 214, 221(l), 222(1)(a) u 202(h)(v)(vi) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
5. Fl-artikoli 251B, 251H(a)(b), 251HA u 202(h)(v) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
6. Fl-artikoli 251A(1)(a)(b), 251H(a)(b), 251HA u 202(h)(v) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
7. Fl-artikoli 339(1)(d) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
8. Fl-artikoli 339 (1)(e) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
9. Fl-artikoli 339(1)(h) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
10. Fl-artikoli 382, 383, 384 u 385 tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
11. Fl-artikolu 412(Ċ) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;
12. Fl-artikolu 412D tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;

13. Fl-artikolu 579(2)(3) tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta;

Semgħet lill-imputat waqt l-udjenza tat-8 ta' Jannar 2024 jiddikjara li m'għandux oġġezzjoni li dawn il-proċeduri jigu trattati u deċiżi bil-proċedura sommarja minn din il-Qorti bħala Qorti tal-Ġudikatura Kriminali;

Semgħet ix-xhieda u rat il-provi kollha, kif ukoll id-dokumenti esebiti;

Semgħet is-sottomissjonijiet orali tal-Prosekuzzjoni u tal-abbli difensur tal-imputat fl-udjenza tal-10 ta' April 2024;

Rat l-atti kollha;

Rat illi l-kawża giet imħollija għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Illi dan il-każ huwa wieħed ta' vjolenza domestika kif imfisser fl-artikolu 2 tal-Kapitolu 581 tal-Liġijiet ta' Malta. L-imputat u l-allegat vittma, Ramona Caruana, jidher li kellhom relazzjoni pjuttost turbolenti kif ukoll erratika, fejn infirdu u reggħu irrikonċiljaw iktar minn darba. L-akkużi kollha huma marbuta b'mod ewlieni ma' tliet incidenti li seħħew fuq medda ta' tliet ijiem bejn l-4 u s-6 ta' Diċembru 2021 fejn l-imputat allegatament sawwat lil Ramona Caruana, li dak iż-żmien kienet is-sieħba tiegħu, u dan diversi drabi, ikkaġjonalha offiżi ta' natura ħafifa filwaqt li kien allegatament żammha miegħu kontra l-volonta' tagħha u kien sakkarha wkoll ġewwa r-residenza tiegħu.

Ramona Caruana xehdet illi kienet ilha f'relazzjoni mal-imputat Nadim Mharam Abdul Gader Mharam għall-aħħar sentejn. Għalkemm kienu jiltaqgħu kważi kuljum, ma kienux jgħixu flimkien. Xehdet illi kien hemm fażijiet fir-relazzjoni meta l-imputat kien isawwatha u kienet taqla' xebgħa mingħandu qiesu darbtejn f'xahar iżda

minkejja dan kienet tibqa' miegħu għaliex kienet tħobbu. Izda nhar is-Sibt, 4 ta' Diċembru 2021, is-sitwazzjoni eskalat. L-imputat beda jakkużaha b'infedelta' u beda jgħidilha *“issa tara x'gej għalik, issa tara x'inhu gej għalik”* u għall-ħabta tal-11.00 p.m. taha daqqa b'idu ċatt f'għajnejha l-leminja fejn ħasbet li kien qalibha għajnejha minn ġewwa. Imbagħad qalilha biex tmur tinħasel u marru jorqdu.

Meta qamu l-għada qalilha biex tinza' *“ħalli tara x'gej għalik”* u beda jgħajjarha li ser iġibha *“skjava”*. Hi neżgħet izda tgħattiet bil-friex għaliex kien il-bard izda l-imputat qalilha li riedha tiffriża u qabad zokk ta' xkupa u beda jagħtiha bih ripetutament fuq koxxtejha u fuq ġenbha kif ukoll fuq rasha sakemm il-lasta nqasmet tliet darbiet. Taha wkoll bil-ponn. Bdiet taqta' nifsha u talbitu biex ma jibqax isawwatha izda iktar ma talbitu iktar beda jagħtiha u qalilha *“tghidlix please għax iktar ħa ntik”*. Meta bdiet tgħatti rasha b'idejha biex ma tibqax taqla', l-imputat beda jagħtiha fuq idejha u qalilha li fejn ser tgħatti ser tkompli taqla'. Meta qasam il-lasta tal-ixkupa mar biex iġib zokk ieħor u taha darbtejn biz-zokk il-ġdid u b'kollox damet xi siegħa taqla' d-daqqiet. Lill-imputat bdiet tgħidlu li mhijiex sejra tammetta għal ħaġa li ma kienetx għamlitha u hemmhekk ikkalma u qalilha li hekk iridha mara li tqum fuq tagħha u ma riedx jismagħha tgħid li mhux vera li kienet qalbithielu. Apparti s-swat, l-imputat heddidha wkoll illi ser jaqtagħlga saqajha barra u jitfagħha f'wheelchair kif ukoll li ser joqtolha.

Ramona Caruana xehdet illi b'rizultat tad-daqqiet li qalgħet, kellha uġiġħ kullimkien u kellha wkoll *black eye*, izda wara dan l-episodju ta' swat l-imputat ma ridhix titlaq minn ħdejh u ma ħalliha tmur imkien. Kien il-ħin kollu għassa magħha tant illi kien jidħol magħha anke fit-toilet u dan għaliex beda jaħseb li ser taħrablu. Xehdet: *“il-ħin kollu miegħu, dell tiegħu beda jgibni u hu dell tiegħi, biex ma nahrabx”*. Spjegat ukoll li kienu qed joqogħdu ġo kamra waħda biss bil-kamra tal-banju, u minkejja li l-bieb ta' barra kien magħluq izda mhux imsakkar, ma setgħetx toħroġ mingħajr ma l-imputat jinduna u jekk ser tipprowa toħroġ kienet tiġiha aġħar. Għalhekk lanqas ippruvat taħrab.

Għamlet erbat ijiem b'trawma fejn kienet tqum maħsuda bil-lejl u tarah biz-zokk u bdiet tarah qiesu mostru.

Xehdet ukoll illi ma hallihix lanqas tmur għax-xogħol nhar it-Tnejn u minhabba l-uġiġh li kellha f'saqajha li kienu minfuħin u bdiet taqta' nifsha, falliet tliet ijiem oħra xogħol bil-konsegwenza illi tilfet l-impieg tagħha bħala cleaner għaliex kienet għadha fuq *probation*. Marret ix-xogħol biss il-Ħamis u l-Ġimgħa ta' dik il-ġimgħa u l-imputat kien ġie fuq il-post tax-xogħol tagħha u dan tafu għaliex il-Ħamis filgħodu kien qalilha hu stess li kien qiegħed hemmhekk. Hi bdiet tibza' u ċemplet l-Għassa tal-Pulizija taż-Zejtun u l-Pulizija kienu ġew biex jaraw jekk kienx qiegħed hemm iżda ma kienx qiegħed hemm u lanqas kien jidher mill-camera tal-post tax-xogħol tagħha.

Nhar it-Tnejn, ġara li l-Pulizija kienu bagħtu għall-imputat fl-Għassa taż-Zejtun fuq rapport ieħor u talbitu biex tibqa' barra l-Għassa tistennih u ma hallihix għaliex ħasibha ser titlaq għand ommha li toqgħod fil-viċinanzi. Meta daħlet l-Għassa u rat li l-imputat kien qed jiġi mitkellem mill-Pulizija, irrealizzat li kellha opportunita' tajba biex titkellem u għamlet mossa lil Pulizija mara u minn hemmhekk irrapportat dak li kien ġara¹.

Ramona Caruana spjegat li ma setgħetx tagħmel rapport lill-Pulizija qabel marret mal-imputat fl-Għassa tal-Pulizija għaliex dakinhar li kien sawwatha kien ħadilha l-mobile phone tagħha u dan baqa' għandu u kien għamlu tiegħu. Kien tahulha lura biss meta kienu fit-triq lejn l-Għassa it-Tnejn ta' wara. L-imputat kien baqa' wkoll il-ħin kollu magħha ġewwa l-kamra u ma kienux ħarġu ħlief is-Sibt biex imorru jixtru, qabel qalgħet l-ewwel daqqa f'għajnejha, il-Ħadd ukoll biex imorru jixtru fejn kellha timxi bil-mod ħafna minhabba l-uġiġh, u mbagħad it-Tnejn meta marru l-Għassa

¹ Mill-provi (xhieda ta' PC 2065 Yanika Ciappara tal-10 ta' Marzu 2022) jirriżulta illi meta Ramona Caruana kienet fl-Għassa tal-Pulizija taż-Zejtun, hija għamlet sinjal lil PC 2065 Yanika Ciappara b'idejha biex tkellimha, u kienet ħadilha fl-uffiċċju. Hemmhekk, Ramona Caruana kienet qaltilha li kienet ilha miżuma mill-imputat li kien sawwatha b'xi zokk. PC 2065 xehdet li kienet rat li kellha għajnejha mbengla. Minn hemmhekk, Ramona Caruana ġiet eskortata biex tagħmel rapport fis-sezzjoni tal-Vjolenza Domestika.

Meta reġgħet xehdet fit-12 ta' Settembru 2022 Ramona Caruana qalet li hija taħfer lill-imputat għal dak li kien għamlilha u dan għaliex kien skuża ruħu magħha u għalkemm ma kienux għadhom f'relazzjoni riedet ukoll li l-proċeduri odjerni fl-konfront tiegħu jitwaqqfu².

Hija għarfet ir-ritratti Dok. AMX1 sa Dok. AMX7 bħala ritratti li juru l-ġrieħi li ġarrbet b'riżultat tas-swat li qalgħet mingħand l-imputat fl-4 u l-5 ta' Diċembru 2021 biz-zkuk u bid-daqqiet b'idu.

Dawn il-ġrieħi ġew ċertifikati minn Dr. Jean-Luc Paris li kien eżamina lil Ramona Caruana fis-6 ta' Diċembru 2021 fic-Ċentru tas-Saħħa tal-Furjana fis-7.20 p.m. huwa rriskontra ħames tbengiliet kbar tul is-sieq ix-xellugija, żewġ tbengiliet ta' ċirka 5 ċentimetri tul is-sieq il-leminija fin-naħa ta' barra tal-pexxun, żewġ girfiet fis-sieq il-leminija, u żewġ girfiet fin-naħa tax-xellug taż-żaqq taħt il-kustilji u tnejn oħra fin-naħa tal-lemn tas-sider. Kellha wkoll tbengila madwar l-għajn il-leminija u lmentat minn uġiġħ kif ukoll *floater* fl-għajn il-leminija. Xehed ukoll li dawn il-feriti kien ikklassifikahom bħala ta' natura ħafifa sakemm isiru iktar testijiet liema testijiet madankollu l-vittma rrifjutat li tagħmilhom.

L-imputat Nadim Mharam Abdul Gader Mharam irrilaxxa stqarrija waqt li kien qed jiġi interrogat mill-Pulizija fl-10 ta' Diċembru 2021³, wara li kien irrinunzja għall-jedd li jikkonsulta ma' u jkun assistit minn avukat u kif ukoll wara li ngħata d-dritt tas-silenzju⁴. Huwa stqarr illi s-Sibt 4 ta' Diċembru 2021 Ramona kienet ġiet għandu u ma riditx titlaq u għalkemm kien wassalha tliet darbiet quddiem id-dar t'ommha, ma riditx tidhol. Stqarr ukoll illi bil-lejl kienu ġġieldu u huwa minnu li kien qalilha li kellha wiċċ irġiel oħra, iżda nnega li sawwatha meta kienu fil-kamra tiegħu.

² Il-Qorti madanakollu wara li rat illi l-vittma ma kienetx konvinta li riedet twaqqaf ukoll l-Ordni tal-Protezzjoni li kien hemm fis-seħħ fil-konfront tal-imputat, ma kienetx laqgħet ix-xewqa ta' Ramona Caruana biex il-proċeduri jitwaqqfu – ara digriet mogħti fit-12 ta' Settembru 2022.

³ Ara traskrizzjoni tal-istqarrija ta' Nadim Mharam Abdul Gader Mharam Dok. KV1. Din it-traskrizzjoni m'hijiex kompluta u evidentement, l-istqarrija awdjo-viżwali fuq CD Dok AM, ma ġietx traskritta sal-aħħar. Il-Qorti rat l-istqarrija awdjo-viżwali kollha, mill-bidu sal-aħħar, minn fuq CD Dok. AM.

⁴ Id-difiza f'kull każ iddikjarat li teżenta lill-Prosekuzzjoni milli tressaq prova tal-volontarjeta' tal-istqarrija rilaxxata mill-imputat.

Imbagħad qal illi Ramona bdiet terfa' idejha bil-flixxun u hu imbottaha lura għaliex kienet ser terga' tiġi għalih u taha daqqa lura b'idu miftuħa fuq għajnejha u jaf li bid-daqqa għajneha saret blu. Insista iżda li din id-daqqa tahlilha b'idu ċatt billi imbottaha lura, u dan għaliex kienet tatu daqqa ta' flixxun. Ċaħad ukoll li taha daqqiet oħrajn fuq l-għajn l-oħra.

Ċaħad li żamm lil Ramona Caruana billi ma ħallihiex toħroġ mid-dar tiegħu u insista li ried iwassalha d-dar għand ommha, għaliex ried ikeċċiha iżda ma riditx titlaq. Qal ukoll li Ramona dejjem tigdeb li jkun sakkarha ġewwa u għamlet ħafna rapporti f'dan is-sens lill-Pulizija iżda dawn huma kollha gideb. Ċaħad ukoll li kien qalilha "*jew tobdi jew taqla*" jew li qalilha biex tinza' għarwiena u tintefa' fuq is-sodda. Meta ġie mistoqsi l-Ħadd b'hiex beda jsawwat lil Ramona, ammetta li taha daqqa waħda bl-isqueezer u mbagħad beda tagħti lilha nnifisha. Innega li taha d-daqqiet li jidhru fir-ritratti li nwtewwlu dak il-ħin ħlief id-daqqa f'saqajha. Imbagħad qal li taha d-daqqa f'għajnejha fl-istess ġlieda fejn taha daqqa bl-isqueezer f'daqajha. Jaqbel illi s-Sibt Ramona baqgħet miegħu u raqdet fid-dar tiegħu u l-Ħadd ukoll għamlet ġurnata miegħu id-dar tara t-television u tnaddaf. Tant ma żammhiex miegħu illi qal li marret ukoll il-Convenience Shop biex tixtri kartolina waħedha u ġiet lura. Ammetta iżda, li ħadha miegħu darbtejn fl-Għassa tal-Pulizija meta kellu jmur jiffirma hemmhekk kif ukoll ħadha għand ħabib tiegħu, iżda qatt ma heddidha bl-ebda mod.

Quddiem il-Qorti, l-imputat xehed⁵ illi huwa ilu jaf lil Ramona Caruana minn Ottubru 2019 u kienet is-sieħba tiegħu. Fil-bidu ir-relazzjoni kienet waħda normali iżda mbagħad bdew jiġġieldu ta' spiss, jirrangaw u jerġgħu jiġġieldu. Kienu jabbużaw mid-droga dak iż-żmien iżda hu kien xeħa' minn dik il-ħajja u ried jirrangā mal-mara li kellu qabel, omm it-tfal tiegħu. Dwar l-incident li ġie rapportat minn Ramona Caruana fis-6 ta' Diċembru 2021, l-imputat xehed illi kif qal lil Ramona li ried jirrangā mal-mara tiegħu, hi qabdet flixxun u tatu bih fuq rasu u mbagħad "*gāra dak li gāra*". Qal li jiddispaċih ta' dak li gāra u ammetta wkoll li kien taha d-daqqa fuq għajnejha.

⁵ Xhieda tal-15 ta' Frar 2024.

Stqarr ukoll li ma kienx għamel rapport dwar id-daqqa ta' flixxun li qala' fuq rasu u għalkemm kellu daqqa fuq rasu ma kienx għamel rapport lill-Pulizija u lanqas mar jiċċertifika l-ferita li kellu minkejja li kien għe mistoqsi waqt l-interrogazzjoni jekk riedx jiġi eżaminat minn tabib. u lanqas ried imur.

L-imputat ċaħad li qatt sakkar lil Ramona għewwa fil-kamra li kien jikri u saħaq li l-bieb ma kienx ikun imsakkar u minn għewwa seta' dejjem jinfetaħ. Xehed illi fil-fatt, l-għada Ramona kienet telqet fil-għodu u reġgħet għet għandu wara.

Xehed ukoll illi wara li ħareġ mill-ħabs Ramona Caruana bdiet tiġih quddiem id-dar tħabbatlu kuljum u reġgħu spicċaw flimkien u kellhom ukoll tarbija flimkien iżda reġgħu tħassru madwar sena ilu.

Ikkunsidrat;

Illi l-imputat qed jiġi mixli illi volontarjament ikkaġuna offiżi ta' natura ħafifa fuq il-persuna ta' Ramona Caruana, li dak iż-żmien kienet is-sieħeb tiegħu. Mill-għabra tal-provi l-Qorti ma għandha ebda dubju kwalsiasi illi l-imputat sawwat lil Ramona Caruana u kkaġunalha l-offiżi kollha li għew riskontrati minn Dr. Jean-Luc Paris u li jinsabu indikati fix-xhieda tal-istess tabib kif ukoll fiċ-ċertifikat mediku rilaxxat minnu fis-6 ta' Diċembru 2022. Ramona Caruana kienet konsistenti fix-xhieda tagħha u din l-istess verżjoni kienet tatha wkoll *a tempor vergine* lil PC 2160 Nicholette Grech skont kif jirrizulta mix-xhieda tal-istess Uffiċjal tal-Pulizija kif ukoll mir-rapport tal-okkorrenza Dok. AM7⁶, kif ukoll lir-*risk assessors* tal-Aġenzija Appoġġ għall-fini tar-risk assessment li kien sar fis-6 ta' Diċembru 2021⁷. Fuq kollox l-imputat innifsu ammetta li kien taha daqqa b'idu miftuħa f'għajnejha. Tassew għe asserit minnu li dan għamlu għaliex Ramona kienet tatu daqqa ta' flixxun għaliex

⁶ Paġna 29 tal-atti tal-kompilazzjoni, NPS GHQ/GBDV/1634/2021.

⁷ Ara *risk assessment* Dok. AM6, ara paġna 25 tal-atti tal-kompilazzjoni u xhieda ta' Karl Saliba u Andrew Zammit Soler tat-12 ta' Mejju 2022 (innota żball fir-riferenza tal-isem tal-allegat awtur tal-abbuż 'Mr. Hueldi' iżda l-Qorti fehmet illi dan huwa l-kunjom ta' omm l-imputat – ara Dok. AM8, paġna 140).

kienu qed jillettikaw, iżda l-Qorti wara li semgħet lill-imputat jixhed quddiemha ma tqisx li tista tagħti affidabbilita' lil din l-allegazzjoni għaliex l-imputat waqt l-interrogazzjoni kien ammetta illi dak il-ħin huwa kien akkużaha li kellha wiċċ irġiel oħra. F'dan il-kwadru ta' fatti l-Qorti ftit tista' tqis bħala kredibbli l-allegazzjoni li Ramona Caruana kienet hebbet għalih u tatu xi daqqa, u mhux bil-kontra; barra dan il-fatt illi l-verżjoni tal-imputat fix-xhieda tiegħu quddiem il-Qorti fejn qal li Ramona tatu daqqa f'rasu meta qalilha li ried jerga' jirrikonċilja ma' omm uliedu, tikkozza radikalment mal-istqarrija li rrilaxxa waqt l-interrogazzjoni fejn qal illi Ramona hebbet għalih bil-flixxkun meta akkużaha li kellha wiċċ irġiel oħrajn. Iktar minn hekk, waqt id-depożizzjoni tagħha, Ramona Caruana qatt ma giet ikkonfrontata bil-verżjoni tal-imputat li kien sawwatha għaliex kienet refgħet idejha fuqu, u fil-kontro-eżami ma sarilha l-ebda riferenza għall-allegazzjoni li kienet hi li hebbet għall-imputat u għall-allegat daqqa ta' flixxkun. Il-Qorti tosserva wkoll illi l-imputat waqt l-interrogazzjoni biss ftit granet wara l-allegat daqqa li qala' fuq rasu, ma kienx talab li jagħmel rapport fil-konfront tal-vittma fir-rigward u lanqas ried jiġi eżaminat minn tabib. Nuqqasijiet li fl-assjem tagħhom inaqqxu sostanzjalment il-kredibbiltà tal-verżjoni tal-imputat fir-rigward.

Fuq kollox il-fatt illi Ramona Caruana kienet evidentement tibza' mill-imputat, tant illi baqgħet miegħu fil-kamra tiegħu tliet ijiem sħaħ mingħajr imqar ipprovat titlaq minn hdejh minhabba l-konsegwenzi li qalet li kienet taf li jkollha taffaċċja kieku għamlet hekk, u dan wara li qalgħet sensiela ta' swat b'lasta ta' xkupa f'kull parti ta' ġisimha l-għada tad-daqqa f'għajnejha – mingħajr ebda provokazzjoni – mingħajr lanqas irrejagixxiet jew iddifendiet ruħha⁸. F'dan il-kwadru ta' fatti u miżmum ferm ukoll il-fatt illi jirriżulta mill-fedina penali tal-imputat illi huwa diġa' nstab ħati li kkaġuna offiżi fuq l-istess Ramona Caruana⁹ u gie kkundannat sentenza ta' prigunerija sospiża a tenur tal-artikolu 28A tal-Kap. 9, il-Qorti ssibha ferm diffiċli tqis bħala probabbli u raġjonevoli l-ipotesi li Ramona Caruana setgħet tipprova terfa' idejha fuq

⁸ Fil-fatt, l-imputat ammetta li kien sawwatha bi squeezer u li taha d-daqqiet f'koxxtejha u mkien ma allega li din l-aggressjoni estrema kienet ipprovokata minn xi azzjoni ingusta da parti ta' Ramona Caruana.

⁹ Sentenza tal-20 ta' Awwissu 2020.

l-imputat. Tqis ukoll illi l-verżjoni tal-imputat fir-rigward hija kontradittorja u ma tistax tqisha bħala attendibbli.

F’kull każ, l-imputat f’ebda waqt la waqt l-interrogazzjoni u lanqas fix-xhieda tiegħu, ma ċaħad illi l-għada, 5 ta’ Diċembru 2021, huwa reġa’ sawwat lil Ramona Caruana u taha xebgħa b’lasta ta’ xkupa u kkaġunalha l-grieħi l-oħra li ġew riskontrati u ċertifikati minn Dr. Jean-Luc Paris. Għall-kuntrarju: fl-istqarrija ammetta l taha daqqa waħda bl-*isqueezer* filwaqt li quddiem il-Qorti huwa xehed li “*mbagħad gara li gara*”: dikjarazzjoni li għall-Qorti tagħti x’tifhem li tassew seħħ l-incidenti li ddeskriviet Ramona Caruana fix-xhieda tagħha.

Huwa manifest skont kif jirriżulta mir-ritratti Dok. AM2X sa Dok. AM7X illi l-marki tad-daqqiet fuq il-persuna ta’ Ramona Caruana huma kompatibbli ma’ daqqiet li saru minn oġġett iebes u dejjaq inkluż iz-zokk tal-ixkupa li hija xehdet li l-imputat sawwatha ripetutamente bih.

Għaldaqstant, l-imputat sejjer jinstab ħati li kkaġuna lil Ramona Caruana offiżi b’mod volontarju.

Ikkunsidrat;

Fir-rigward l-offiżi kkaġunati fuq il-persuna ta’ Ramona Caruana, l-Avukat Ġenerali fin-nota tar-rinviju għall-ġudizzju, baġhat l-imputat biex jiġi aġġudikat biss għar-reat taħt l-artikolu 221(1) tal-Kap. 9, bl-aggravanti taħt l-artikolu 222(1)(a) u l-artikolu 202(h)(v)(vi) tal-istess Kap. 9.

L-artikolu 221(1) tal-Kodiċi Kriminali jipotetizza r-reat ta’ offiża fuq il-persuna li titqies li hija ta’ natura ħafifa għaliex ma tkunx waħda li ġġib il-konsegwenzi msemmija fid-dispożizzjonijiet tal-artikolu 216 u l-artikolu 218 tal-Kap. 9 dwar ir-reat ta’ offiża gravi fuq il-persuna.

Il-Qorti tosserva illi Dr. Jean-Luc Paris ikklassifika l-offiżi li ġew deskritti minnu fix-xhieda tiegħu¹⁰ u fiċ-ċertifikat Dok. AM4 bħala offiżi ta' natura ħafifa salv kumplikazzjonijiet. Huwa fisser illi meta l-vittma lmentat dwar uġiġħ madwar l-ġħajn fejn kellha tbengil (*along the right orbital bone*) u li kienet qed tara floater fl-istess ġħajn, huwa irrakkomanda li jsiru iktar investigazzjonijiet mediċi iżda l-vittma rrifjutat minkejja li wissiha li seta' jkun hemm konsegwenzi mediċi jekk ma jsirux it-testijiet opportuni¹¹.

Jingħad illi l-prinċipji li jirregolaw il-klassifikazzjoni ta' ġrieħi għall-fini ta' proċeduri kriminali huma ben stabbiliti fl-ordinament ġuridiku tagħna, fejn jinsab ritenut paċifikament illi:-

“Il-kwistjoni ta' jekk offiża hiex wahda hafifa u ta' importanza zghira, hafifa, gravi jew gravissima hi wahda ta' fatt u għalhekk rimessa għall-gudikant tal-fatt (fil-kaz ta' guri, għalhekk, rimessa f'idejn il-gurati; fil-kaz odjern rimessa f'idejn il-gudikant ta' l-ewwel grad...). Ma hix, għalhekk, kwistjoni, li tiddependi neccessarjament jew esklussivament fuq “opinjoni medika”. It-tabib jew tobbja jispjegaw x'irriskontraw bhala fatt; u, jekk il-qorti tippermettilhom, jistghu joffru l-opinjoni tagħhom dwar, fost affarijiet ohra, kif setgħet giet ikkagunata dik l-offiża, jew ma' xhiex huma kompatibbli s-sintomi li jkunu gew klinikament riskontrati. Ikun jispetta mbagħad għall-gudikant tal-fatt li, fid-dawl mhux biss ta' dak li jkun xehed it-tabib iżda fid-dawl tal-provi kollha, jiddetermina n-natura ta' l-offiża.”¹² (enfasi tal-Qorti)

Il-Qorti rat ir-ritratt tal-offiża fuq wiċċ Ramona Caruana konsistenti fi tbengil skur madwar l-ġħajn tal-lemin u tqis illi din l-offiża tinkwadra fid-definizzjoni ta' sfregġu fil-wiċċ kif maħsub fl-artikolu 216(1)(b) tal-Kap. 9. Dan jipprovdi illi l-offiża fuq il-persuna hija gravi, jekk iġġib mankament jew sfregġu fil-wiċċ, fil-ġhonq jew f'wahda mill-idejn tal-offiż.

¹⁰ Xhieda tal-31 ta' Jannar 2022.

¹¹ Ara xhieda ta' Dr. Jean-Luc Paris, 31 ta' Jannar 2022 u ċertifikat mediku Dok. AM4.

¹² **Il-Pulizija vs Joseph Azzopardi** – Qorti tal-Appell Kriminali, deciza 30 ta' Lulju 2004.

In materja ta' offiżi ta' natura gravi, il-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **II-Pulizija vs Antonio sive Anthony Randich**, deċiża fit-2 ta' Settembru 1999 qalet hekk:-

*“Kif din il-Qorti kellha l-opportunita` li tirrimarka f'okkazzjonijiet ohra, l-isfregju ('disfigurement') fil-wicc (jew fl-ghonq jew fl-id) kontemplat fl-artikolu 216(1)(b) tal-Kodici Kriminali jista' jkun anke ta' natura temporanea, bhal, per eżempju, sakemm il-ferita tfig. Huwa biss fil-kaz tal-hekk imsejja 'offiża gravissima' fl-artikolu 218(1)(b) li l-ligi tirrikjedi l-permanenza (oltre l-gravita`) ta' l-isfregju. Mir-ritratti esibiti din il-Qorti tara li l-ewwel Qorti setghet legalment u ragjonevolment tikkwalifika l-offiża f'wicc Sultana bhala sfregju (ghalkemm mhux gravi u anqas permanenti) peress li dik l-offiża kienet **tiddisturba l-armonija tal-lineamenti tal-wicc u kienet tidher minn distanza normali.**”* (enfasi ta' din il-Qorti)

Ġie ritenut ukoll:-

*“Sabiex tkun skontata l-prova tar-reat kontemplat fl-artikolu 216(1)(b) huwa bizzejjed li l-offiża thalli mankament jew sfregju, f'dan il-kaz mankament, fuq l-idejn jew fuq il-wicc u l-kwistjoni ta' permanenza jew possibilita' jew probabilita' ta' permanenza ma jiccentraw xejn in rigward. ... il-ligi ma tirrikjedix li l-isfregju jipperdura ghal zi zmien partikolari. Sfregju fil-wicc, fil-ghonq jew f'wahda mill-idejn anke jekk ta' f'it granet jibqa' sfregju għall-finijiet ta' l-imsemmija disposizzjoni. Il-permanenza ta' l-isfregju hi rilevanti biss meta, abbinata mal-gravita', taghti lok għal-hekk imsejja 'offiża gravissima' skond l-artikolu 218(1)(b) tal-Kodici Kriminali.”*¹³

L-isfregju, diversament minn mankament, hija kull ħsara li tkerrah id-dehra tal-wiċċ, l-idejn jew l-ghonq tal-vittma. Skont l-insenjament paċifiku in materja, biex l-offiża titqies bhala sfregju, din trid tkun viżibbli *“minn distanza li hi dik 'li soltu jkun hemm bejn in-nies meta jitkellmu ma' xulxin”*¹⁴ iżda mhux rikjest li din il-ħsara tkun gravi

¹³ Appell Kriminali : **II-Pulizija v. Luke Sciberras**, deċiż 28 ta' Mejju 2018.

¹⁴ **II-Pulizija vs Emily Zarb** Appell Kriminali, deciz 15.2.58, Kollezz. XLII.iv.1245, 1248.

jew permanenti iżda biss li tibqa' hekk viżibbli għal xi żmien stabbilit. Il-gravita' u l-permanenza huma ingredjenti essenzjali tal-offiża gravissima taħt l-artikolu 218(1)(b) tal-Kap. 9 iżda mhux tal-offiża gravi taħt l-artikolu 216(1)(b) tal-Kap. 9. Kemm hu hekk, **il-liġi ma tikkwalifikax l-isfregju, biex jifigura bhala sfregju għall-fini tal-imsemmi artikolu 216(1)(b), bhala tahsir tad-dehra li jkun gravi jew bhala ferita li tehtieg il-punti jew li jinvolvi ksur jew frattura ta' xi ghadma. Il-liġi trid illi l-offiża li timmanifesta ruhha f'peggorament viżibbli – ossia sfregju - tal-wiċċ jew il-partijiet l-oħra tal-ġisem imsemmija fil-paragrafu (b) tal-artikolu 216(1) tal-Kap. 9, titqies bhala offiża ta' natura gravi.** Għalhekk kollox jiddependi mill-pożizzjoni tal-ħsara u l-fatt li din hija viżibbli: mhux importanti x'tissejjaħ il-ħsara f'termini mediċi jew popolari għaliex dak li hu importanti hu li l-ħsara li tkun giet imgarrba tirrientra fit-tifsira ta' "*sfregju*".

Il-Qorti tqis illi l-offiża li tidher fir-ritratt Dok. AM1X tirrientra fid-definizzjoni ta' sfregju taħt l-artikolu 216(1)(b) tal-Kap. 9.

Dan kollu qed jinghad għaliex hi xi haġa ovvja li l-ferita li kellha f'wiċċha Ramona Caruana sarrfet f'imperfezzjoni fir-regolarita' tal-wiċċ u kerrhet id-dehra tal-wiċċ, minkejja l-fatt li setgħet kienet biss tbengila u mhux xi haġa iktar gravi, minkejja li kienet viżibbli jew halliet effetti biss għal ftit granet, u minkejja wkoll il-fatt illi kieku din l-offiża ġgarrbet fuq parti oħra tal-ġisem tal-vittma mhux imsemmija fl-artikolu 216(1)(b) tal-Kap. 9, din kienet tiffigura bhala offiża ta' natura hafifa ai termini tal-artikolu 221 tal-Kap. 9. Kif rajna, dak li jghodd għall-isfregju taħt l-artikolu 216(1)(b) tal-Kap. 9 huwa t-tkerrih anke temporanju tad-dehra tal-wiċċ tal-vittma u l-Qorti ma ghandha l-ebda dubju li l-offiži riskontrati fuq il-wiċċ ta' Ramona Caruana hassru d-dehra ta' wiċċu u konsegwentement jikkostitwixxu sfregju fil-wiċċ taħt id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 216(1)(b) tal-Kap. 9.

Madanakollu, kif rajna, l-Avukat Ġenerali bagħat l-imputat biex jiġi agġudikat biss għar-reat ta' offiża hafifa fuq il-persuna u mhux ukoll l-offiża gravi taħt l-artikolu 216

tal-Kap. 9 u għalhekk il-Qorti tista' tiġġudikah biss abbażi tar-reat taħt l-artikolu 221 tal-Kap. 9 u xejn aktar. Kwalunkwe konsiderazzjoni oltre r-reati indikati fin-nota tar-rinviju għall-ġudizzju, tkun manifestament *ultra vires* u għalhekk il-Qorti ma tistax issib ħtija għal reat iktar gravi minn dak indikat fin-nota tar-rinviju għall-ġudizzju.

Għaldaqstant, l-imputat sejjer jinsab ħati biss tar-reat taħt l-artikolu 221(1) tal-Kap. 9.

Ikkunsidrat;

Illi l-Avukat Ġenerali indika wkoll l-aggravanti tal-piena skont l-artikolu 222(1)(a) tal-Kap.9. Dan jipprovdi:

Il-pieni msemmijin fl-artikoli 216, 217, 218 u 220, u fis-subartikoli (1) u (2) tal-aħħar artikolu qabel dan, jiżdiedu bi grad meta l-offiża ssir –

(a) fuq il-persuna ta' wieħed mill-ġenituri jew ta' axxendent ieħor legittimu u naturali, jew fuq il-persuna tal-aħwa, bniet jew subien, legittimi u naturali, jew fuq il-persuna ta' wieħed mill-konjuġi, jew fuq il-persuna ta' wieħed mill-ġenituri naturali, jew fuq xi persuna msemmija fl-artikolu 202(h).

Issa il-paragrafu (vi) tal-artikolu 202(h) tal-Kap. 9 jipprovdi illi l-piena għandha tiżdid bi grad jew żewġ gradi fil-każ li tirriżulta illi d-delitt sar fuq persuna oħra li tkun jew kienet f'relazzjoni mal-ħati kemm bil-ħsieb li tiżżewweġ u kemm jekk le.

Billi huwa ppruvat li l-vittma kienet is-sieħba tal-imputat u kienu ilhom f'relazzjoni għal diversi xhur, iżda ma kienux jgħixu taħt l-istess saqaf, il-piena għar-reat taħt l-artikolu 216(1)(b) għandha tiġi miżjuda bi grad taħt l-artikolu 222(1)(a) tal-Kap. 9 u l-artikolu 202(h)(iv) tal-Kap. 9 iżda mhux ukoll taħt il-paragrafu (v) tal-istess artikolu 202(h).

Ikkunsidrat;

Illi l-imputat qed jiġi mixli fit-tielet imputazzjoni bir-reat taħt l-artikolu 86 tal-Kap. 9, aggravat bil-fatt illi l-vittma, Ramona Caruana kienet is-sieħba tiegħu u dan bl-applikazzjoni tal-artikolu 87(1)(h) tal-Kap. 9 li jipprovdi għal piena miżjuda f'każ li d-delitt ikun sar fuq il-persuna tal-missier, l-omm jew fuq xi persuna minn dawk imsemmija fl-artikolu 202(h) tal-Kap. 9. Kif diġa' gie stabbilit, l-artikolu 202(h)(vi) tal-Kap. 9 jirriferi għal delitt li jkun sar fuq persuna oħra li tkun jew kienet f'relazzjoni mal-ħati kemm bil-ħsieb li tiżżewweg u kemm jekk le.

L-artikolu 86 tal-Kap. 9 jiddisponi illi huwa ħati ta' reat:-

“Kull min, bla ordni skont il-liġi tal-awtorità kompetenti, u barra mill-każijiet li fihom il-liġi tagħti s-setgħa lill-privat li jarresta lill-ħati, jarresta, iżomm jew jissekwestra lil xi persuna kontra l-volontà tagħha, jew jagħti l-post biex fih din il-persuna tiġi arrestata, miżmuma jew issekwestrata ...”

Illi l-Professor Sir Anthony Mamo¹⁵ fir-rigward tal-elementi materjali tar-reat taħt l-artikolu 86 tal-Kap. 9 jgħid:-

*“the words “arrest” “detention” and “confinement” are not synonymous : each indicates a special manner in which an attempt can be made on personal liberty : “Il reato preveduto nell’articolo 169 (our Section 86) esiste sia quando alcuno si fermi nel mentre che agisce o camina ; **sia quando si faccia rimanere suo malgrado in quell luogo ove si trova** ; si quando finalmente si trasporti da un luogo ad un altro.” (ROBERTI – *ibid*, para 323) ... **Thus a person may be arrested without being incarcerated or confined in any place; or may be detained in his own house without having been previously arrested.**” (enfasi ta' din il-Qorti)*

Għandu jingħad illi kif jirriżulta mill-bran su-ċitat, wieħed mill-elementi kostituttivi tar-reat taħt l-art. (illum) 605 (qabel l-art. 169) tal-Codice penale Taljana li jipotetizza

¹⁵ Notes on Criminal Law [1953 edit.] [Part. II p. 40].

r-reat tas-sekwestru tal-persuna, hi *la privazione di liberta'*. Għalkemm dan l-element m'huwiex imsemmi espressament fl-artikolu 86 tal-Kodiċi Kriminali domestika, il-figura ġuridika tas-sekwestru kif imfisser fil-ġurisprudenza Taljana jibqa' indubbjament rilevanti għall-fini tal-interpretazzjoni tal-element materjali tas-sekwestru tal-persuna fl-imsemmi artikolu 86 tal-Kap. 9.

Dan l-element ġie imfisser hekk mill-Corte di Cassazione tal-Italja:

“Per la realizzazione del reato di sequestro di persona, non occorre che la privazione della libertà sia attuata in modo da rendere assolutamente impossibile il recupero della libertà della vittima mediante autoliberazione: è sufficiente invero, che il soggetto passivo, non possa, anche in considerazione delle sue limitate capacità di reazione, superare con immediatezza, da sé medesimo, l’ostacolo posto alla sua libertà di movimento”.¹⁶

In kwantu għall-grad tas-sekwestru jew żamma kontra l-volonta', jingħad illi mhux meħtieġ illi s-sekwestru jkun assolut u lanqas li l-liberta' personali jew il-liberta' tal-moviment tas-soġġett passiv ikun ġie eskluż b'mod assolut. **Ir-reita' tissussisti anke f'każ fejn il-vittma tinqafel f'post imdaqgas fejn, għalkemm ma jkunx imxekkel il-moviment tagħha, tinzamm milli toħroġ mill-post innifsu.** Skont il-Manzini *“si ha privazione di liberta' ai sensi dell'art 605 del Codice penale in tutti i casi in cui il soggetto passivo, per liberarsi dalla costrizione impostagli, debba porre in essere mezzi straordinarji e non prontamente attuabili.”*¹⁷

Mhux meħtieġ lanqas li s-sekwestru jew żamma kontra l-volonta' jipperdura fuq medda ta' ħin jew żmien definitiv, iżda ż-żmien irid ikun wieħed rilevanti u ġuridikament apprezzabbli, u mhux ipotetizzabbli r-reat ikkonsmat jekk is-sekwestru jseħħ biss b'mod istantanju għal ħin negligibbli.

¹⁶ Sezione II della Suprema Corte, con sentenza numero 3979 datata 20 marzo 1989.

¹⁷ Diritto Penale, Parte Speciale (L. Delpino) IX Edizione (1996), p. 729 (ref. Art. 605).

Kwantu għall-element formali tar-reat, l-intenzjoni doluża ġenerika tikkonsisti fil-volonta' tal-aġent tar-reat li jirrestringi l-liberta' tal-moviment personali tas-soġġett passiv.

Applikat dan l-insenjament għall-fattispeċje tal-każ in dizamina, il-Qorti hi tal-fehma li l-elementi kollha kostituttivi tar-reat taħt l-artikolu 86 tal-Kap. 9 ġew debitament ippruvati fil-grad meħtieġ għal sejbien ta' htija kriminali fl-imputat għal dan l-istess reat.

Mill-ġabra tax-xhieda li rressqet 'il quddiem il-Prosekuzzjoni, hu ovvju li Ramona Caruana ma kienetx libera li toħroġ mill-kamra tal-imputat.

Hi xehdet illi bejn l-4 u s-6 ta' Diċembru 2021, sija qabel u kif ukoll sawwatha, l-imputat sakkar il-kamra u kien il-ħin kollu għassa magħha tant illi beda jmur magħha anke fil-kamra tal-banju kull meta kellha tmur tagħmel il-bżonnijiet tagħha u ma ħallihiex tmur għax-xogħol it-Tnejn. Kif xehdet l-istess Ramona Caruana hija kienet tibża' anke tipprova toħroġ mill-kamra minħabba li "*ha tiġi(ha) aghar*" u fessret kif l-imputat "*... il-ħin kollu miegħu, dell tiegħu beda jgibni u hu dell tiegħi, biex ma nāhrabx.*" Xehdet ukoll li ħadilha wkoll il-mobile phone u "*... beda jzommni miegħu hux, beda jgħidli le, illum mhux ha toħroġ minn hawn.*" Għalkemm ħarġu biex jixtru l-Ħadd, hi kienet muġuġha minħabba s-swat li qalgħet u kellha tixmi bil-mod ħafna u ħasset li ma setgħet tagħmel xejn biex titlaq minn miegħu. Meta mbagħad bagħtu għalih il-Pulizija t-Tnejn 6 ta' Diċembru 2021, l-imputat ġiegħelha tmur miegħu l-Għassa u ma ħallihiex lanqas tistennih barra u ġiegħelha tidħol ġewwa miegħu.

Il-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza reċenti tagħha fl-ismijiet **Il-Pulizija v. Josmar Pace**¹⁸, ikkonkludiet illi l-elementi materjali tar-reat taħt l-Artikolu 87 tal-Kap. 9 ma jirriżultawx għaliex:-

¹⁸ Deċiża 12 ta' Marzu 2019.

“L-ebda bieb ma gie maghluq. L-ebda kliem ma inghad li jindika li is-sinjura Scerri ma setghetx tallonta ruhha. L-hsieb taghha kien wiehed mhux li titlaq’l barra izda li tagħtih il-flus biex hu jitlaq il-barra. Dik kienet id-deciżjoni li ghamlet dak il-hin. Fl-ebda hin tghid li xtaqet titlaq pero’ ma setghex.”

Diversament fil-każ in dizamina fejn jirrizulta illi Ramona Caruana ma kienetx libera li toħroġ mill-isfera tal-kontroll tal-imputat għaliex kienet tibza’ tagħmel dan ma jmurx jerga’ jkun vjolenti magħha. Tant hu hekk li hasset illi kellha tibqa’ miegħu fil-kamra u ma tipprovax lanqas titlaq minn hdejh. Kienet addirittura kostretta tagħmel sinjali b’idejha biex tiġbed l-attenzjoni tal-ufficjal tal-Pulizija meta l-imputat sforzaha tidhol miegħu fl-Għassa tal-Pulizija fis-6 ta’ Diċembru 2021.

Kieku Ramona Caruana kienet libera li titlaq lill-imputat u toħroġ mill-kamra fejn kienu qattgħu tliet ijiem shaħ, kienet tmur għax-xogħol il-ġdid tagħha fejn kien għadu operattiv il-perijodu ta’ *probation*, u kienet ukoll tirrapporta lill-Pulizija **qabel** is-6 ta’ Diċembru 2021 u mhux biss meta giet imġieghlha tmur l-Għassa tal-Pulizija miegħu. **Għall-Qorti, il-fatt li Ramona Caruana giet kostretta takkumpanjah ukoll sal-Għassa tal-Pulizija kontra l-volonta’ tagħha u l-fatt illi minkejja li kienet diga’ gewwa l-Għassa, l-iktar post sigur imdawra b’ufficjali tal-Pulizija, hija hasset li lanqas setgħet titkellem fil-preżenza tiegħu u kellha tagħmel sinjali b’idejha biex tiġbed l-attenzjoni ta’ ufficjal tal-Pulizija li riedet titkellem, huwa evidenza fih innfisu tal-estremi tal-limitazzjoni tal-liberu moviment tagħha u jirrinforza l-konkluzjoni tal-Qorti illi meta kienu fil-kamra tal-imputat, Ramona Caruana kienet sekwestrata hemmhekk kontra l-volonta’ tagħha għaliex ma kienetx hielsa li toħroġ u l-liberu moviment tagħha kien imxekkel skont kif maħsub fl-artikolu 86 tal-Kap. 9.**

Din il-fehma hija msahħa wkoll mill-ispjegazzjoni li jagħti Blackstone fi kliem sempliċi biex ifisser iċ-ċirkostanzi li fihom persuna għandha tinstab hatja tar-reat ta’ *false imprisonment* li gie definit f’**Rahman** (1985) 81 Cr App R 349, hekk: ‘*False*

imprisonment consists in the unlawful and intentional or reckless restraint of a victim's freedom of movement from a particular place. Skont Blackstone:-

*“This consists of preventing V's freedom of movement. V may be restrained physically or by deliberate intimidation (James (1997) The Times , 2 October 1997). V might be detained in a building or vehicle, or simply prevented from going on his way”.*¹⁹ (enfasi tal-Qorti).

Għalkemm huwa minnu li fil-każ in diżamina il-kamra kien fiha żewġ twieqi li jagħtu għal fuq il-bejt, jirriżulta wkoll illi minn dan il-bejt wieħed jista' jinzel biss fil-biċċa tal-binja²⁰. Iżda fi kwalsiasi każ, il-Qorti tqis illi huwa immaterjali l-fatt li seta' kien hemm mezz oħrajn ta' hrug mill-kamra għaliex kif rajna, mhux meħtieġ għar-reita' li s-sekwestru jkun assolut u f'kull każ, huwa ppruvat illi Ramona Caruana kienet miżmuma milli toħroġ minhabba li kienet tibza' mill-imputat u mhux għaliex il-kamra kienet magħluqa jew imsakkra. Jirriżulta wkoll li dan is-sekwestru pperdura għal hin apprezzabbli ċioe' fuq medda ta' tliet ijiem.

Din il-Qorti diversament preseduta, f'sentenza tal-25 ta' Frar 2015²¹, għamlet riferenza għall-kummenti ta' Maino fil-ktieb tiegħu *Commento al Codice Penale* in konnessjoni mar-reat tas-sekwestru tal-persuna:

*“Ne finalmente, si richiede che la privazione della liberta sia assoluta e avvenga in circostanze tali da togliere alla vittima ogni possibilita di scampo e di soccorso. Così fu giudicato non valere ad escludere il reato la circostanza che il sequestrato si potesse liberare facendo quello che il sequestrante gli imponeva di fare, ne che le porte non fossero tutte chiuse, quando in realta il sequestrato era impedito d'andarsene”*²² (enfasi tal-Qorti)

¹⁹ **Blackstone's Criminal Practice**: 2012 Ed. (Edited by the Right Honourable Lord Hooper David Ormerod et). B.2.74, page 240 et seq.

²⁰ Xhieda ta' Emmanuel Spagnol, 11 ta' Marzu 2024.

²¹ **Il-Pulizija (Sp. Pierre Micallef Grimaud) v. Philip Camilleri et.**

²² Maino, Ed. 1890 parte 1 pag. 434 para 751.

Għaldaqstant, l-imputat sejjer jinstab ħati tar-reat taħt l-artikolu 86 tal-Kap. 9, aggravat bl-applikazzjoni tal-artikolu 87(1)(h) tal-istess Kap. 9.

Ikkunsidrat;

Illi l-imputat jinsab mixli wkoll bir-reati taħt l-artikolu 251A u l-artikolu 251B tal-Kodiċi Kriminali.

Dwar l-element kostituttiv tar-reati kemm taħt l-artikolu 251A kif ukoll taħt l-artikolu 251B tal-Kap. 9, huwa paċifiku fl-insenjament ġurisprudenzjali in materja illi jeħtieġ li jintwera li “*l-imgieba*” tal-aġent tar-reat tammonta għal *a course of conduct*. Dan hu deżumibbli mill-użu speċifiku tal-kelma “*imgieba*” f’dawn iż-żewġ dispożizzjonijiet legali kif ukoll, kwantu għar-reat taħt l-artikolu 251B tal-Kap. 9, mill-kliem tal-ligi: “... *lil xi ħadd ieħor hekk jibza’ kull darba minn dawk l-okkażjonijiet*”. In kwantu għar-reat taħt l-artikolu 251A tal-Kap. 9, l-element tal-kondotta ripetuta huwa inerenti fit-tifsira nnifisha tal-kelma fastidju.

Fir-rigward total-prova tal-element materjali ta’ *a course of conduct*, intqal hekk f’**Blackstone’s Criminal Practice** (2012 Ed.):-

“Establishing a course of conduct, rather than a series of unrelated acts, is crucial to the success of any prosecution for harassment, and ‘it is the course of conduct which has to have the quality of amounting to harassment, rather than individual instances of conduct’ (Iqbal v Dean Manson (Solicitors) [2011] EWCA Civ 123 per Rix LJ at [45]). The matters said to constitute the course of conduct amounting to harassment must be ... so connected in type and in context as to justify the conclusion that they amount to a course of conduct (Patel [2005] 1 Cr App R 440; Pratt v DPP (2001) 165 JP 800; C v CPS). The fewer and further apart the incidents, the less likely it is that they will be so regarded, but circumstances can be conceived ‘where

incidents, as far apart as a year, could constitute a course of conduct' (Lau v DPP [2000] Crim LR 580)."²³

Ikkunsidrat;

Illi kwantu għar-reat tal-fastidju taht l-artikolu 251A tal-Kap. 9, **Blackstone's Criminal Practice** (2012 Ed.) jiddeskrivi l-kondotta li tikkostitwixxi l-fastidju hekk:²⁴:-

*"'Harassment' is generally understood to involve improper oppressive and unreasonable conduct that is targeted at an individual and calculated to produce the consequences described in s. 7. By s. 1(3) of the Act (see B2.143), reasonable and/or lawful courses of conduct may be excluded. The practice of stalking is arguably the prime example of harassment (Curtis [2010] 1 Cr App R (S) 193) but a wide range of other actions could, if persisted in, be so categorised. A course of conduct which is unattractive and unreasonable does not of itself necessarily constitute harassment; it must be unacceptable and oppressive conduct such that it should sustain criminal liability. See Majrowski v Guy's & St Thomas's NHS Trust [2007] 1 AC 224, per Lord Nicholls at [30]. Harassment includes negative emotion by repeated molestation, annoyance or worry. The words 'alarm and distress' are to be taken disjunctively and not conjunctively, but there is a minimum level of alarm or distress which must be suffered in order to constitute harassment."*²⁵

F'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża fl-ismijiet **II-Pulizija vs James Demanuele** deċiża fis-26 ta' Novembru 2009, il-Qorti qalet hekk:

"... Fl-artikolu 251C hu provvdut li riferenzi għall-ghoti ta' fastidju lil persuni jinkludi meta wiehed jagħti qatgħa: ("alarming") jew idejjaq: ("causing distress")

²³ Blackstone's Criminal Practice 2012 Ed. - B2.140 p.285. Emfasi tal-Qorti.

²⁴ Blackstone's Criminal Practice, 2012 Ed, B.2.140, p. 285.

²⁵ **II-Pulizija vs Joseph Bajada** decided by the Court of Magistrates (Gozo) 2.05.2013. Emphasis made by this Court.

lill-persuna. Illi t-terminu legali fastidju (bl-Ingliz "harassment") gie definit mill-Black's Law Dictionary - (7th. edit.) bhala:- "Words, conduct or action (usu. Repeated or persistent) that being directed at a specific person, annoys, alarms or causes substantial emotional distress in that person and serves no legitimate purpose",

... ..

*Illi apparti mid-dispozizzjoni kontenuta fl-artikolu 251C li tghid li riferenzi għall-ghoti ta' fastidju lil persuni jinkludu meta wiehed jaghti qata' jew idejjaq lill-persuna. ("alarming the person or causing the person distress" fit-test Ingliz), il-ligi tagħna ma tagħti ebda definizzjoni ohra tat-terminu generiku fastidju jew "harassment". Issa filwaqt li n-nuqqas ta' definizzjoni specifika w dettaljata tar-reat in dizamina tagħmilha possibbli għall-gudikant li jqis bhala fastidju agir li jkun jiehu l-forma ta' diversi varjazzjonijiet tal-istess delitt, jista' mill-banda l-ohra johloq ukoll incertezzi fl-applikazzjoni tal-ligi penali fir-rigward ta' dawn it-tip ta' reati li ta' sikwiet jinbtu minn relazzjonijiet inter-personali komplikati w delikati. **Kull tip ta' dan l-agir pero' hu kalkolat li johloq certa biza' f'dak li jkun b'mod li johloq sensazzjoni li qed tigi segwit u impoggi taht certa pressjoni ingusta. Hu proprju dan li din il-ligi l-gdida trid tipprojbixxi.**"²⁶*

Il-Qorti wara li qieset ic-cirkostanzi li jemergu mix-xhieda ta' Ramona Caruana, hija konvinta illi l-agir tal-imputat fuq il-medda ta' tliet ijiem bejn l-4 ta' Dicembru 2021 u s-6 ta' Dicembru 2021, kien indubbjament agir oppressiv li nissel sensazzjoni ta' segwiment fil-vittma u pressjoni biex ma titlaqx mill-isfera tal-kontroll tiegħu. Il-fatt li l-imputat ma ħallihiex toħroġ mill-kamra, ma ħallihiex tmur għax-xogħol u biex ma jħallihiex waħedha ġieghlha tmur miegħu kullimkien biex ma jħaħedha u tipprova titlaq, u l-fatt li ħadilha l-mobile phone tagħha biex ma ċċempel lil hadd, fl-assjem tagħhom kif ukoll fl-isfond kontestwali tal-abbuż fiziku subit mill-vittma, għandhom jitqiesu bhala kondotta persistenti li indubbjament hija kapaċi tqanqal dwejjaq u sensazzjoni ta' pressjoni ingusta fil-vittma - elementi li l-Qorti identifikat minnufih fuq livell soggettiv ukoll fil-komportament tal-vittma fuq il-pedana tax-xhieda.

²⁶ Enfasi tal-Qorti.

Fil-fehma tal-Qorti, din il-kondotta tal-imputat, ikkunsidrata kompleksivament, hija għal kollox irragjonevoli u mhux kif mistenni li jkun f'soċjeta' ċivilizzata, kif ukoll irrikonċiljabbli mal-komportament ta' persuna adulta ordinarja u ragjonevoli. Iktar minn hekk l-imputat naqas milli juri li din il-kondotta kienet meħtieġa għal xi waħda mir-raġunijiet maħsuba fl-artikolu 251A(3) tal-Kap. 9. Għaldaqstant, l-elementi kollha tar-reat ta' fastidju huma ppruvati lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni.

Ikkunsidrat;

Illi in kwantu għar-reat taħt l-artikolu 251B tal-Kap. 9, jeħtieġ, oltre għall-prova tal-kondotta ripetuta, il-prova li l-imputat wettaq atti materjali konsistenti f'manifestazzjoni ta' theddid ta' vjolenza, kif ukoll il-prova tal-biża' li dawn l-atti jkunu effettivament qanqlu fis-soġġett passiv tar-reat: biża' li ser tintuza vjolenza kontrih jew kontra l-proprjeta' tiegħu jew tal-persuni msemmija fl-artikolu tal-liġi. Għalkemm il-prova rikjesta hija ta' stat ta' emozzjoni soġġettiva, din tista' tigi deżunta wkoll oġġettivament miċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ.

Fil-każ in diżamina, kif diġa' gie kkunsidrat għall-fini tar-reat tal-fastidju, l-imputat aġixxa b'mod oppressiv kif ukoll vjolenti fil-konfront ta' Ramona Caruana u dan meta aggrediha u sawwatha f'żewġ okkażżjonijiet separati fil-waqt li kienet ssekwestrata fil-kamra tiegħu kontra l-volonta' tagħha, dan kollu fuq medda ta' tliet ijiem bejn l-4 u s-6 ta' Dicembru 2021. Magħdud dan il-fatt illi Ramona Caruana xehdet illi waqt li kienet qed tigi msawta mill-imputat, heddidha li ser joqtolha, ser jaqtagħlha saqajha barra u jitfagħha f'siġġi tar-roti, tant illi xehdet illi għaddiet minn trawma f'dawk it-tliet ijiem fejn kull darba tqum maħsuda u timmaġinah quddiemha b'zokk f'idejh qiesu mostru.

Għall-Qorti din l-imġieba tal-imputat matul it-tliet ijiem li żamm lil Ramona Caruana maqfula fil-kamra miegħu mingħajr ma kellha l-liberta' ċċempel, toħroġ waħedha u lanqas titbiegħed minn miegħu, hija mhux biss hi irragjonevoli u sikkanti iżda fuq

livell oġġettiv, hija kapaċi kif ukoll intiża biex toħloq allarm u biża' fil-vittma' li ser jintuża iktar vjolenza fil-konfront tagħha b'żieda mal-vjolenza li l-imputat kien diġa' uża fil-konfront tagħha fl-4 u fil-5 ta' Diċembru 2021. Din il-biża' hija riskontrabbli wkoll fix-xhieda tal-vittma meta qalet li lanqas ippruvat toħroġ mill-kamra minhabba l-biża' ("*mhux hekk mela, ha neħodha ma' raġel*") u "*... jekk ha nipprova noħroġ ha tiġini aġħar ...*" kif ukoll fil-biża' li qalet li ħasset meta, ftit granet wara li rrapportatu lill-Pulizija, l-imputat kien qalilha li jinsab barra l-post tax-xoġhol tagħha.

Minn dan kollu l-Qorti tirravviża kondotta da parti tal-imputat fuq medda ta' tliet ijiem, li qanqal sensazzjoni ta' biża' u allarm f'Ramona Caruana li sejjer jintuża biża' fil-konfront tagħha jekk ma tobdux l-ordnijiet tal-imputat u dan kollu f'etroxxena ta' vjolenza u swat li sarrfu f'offiżi f'wicċha u fuq ġisimha, u ta' theddid ta' mankament u qtil.

Għaldaqstant, l-elementi kollha tar-reat taħt l-artikolu 251B tal-Kap. 9 huma wkoll ippruvati lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni u l-imputat sejjer jinsab ħati wkoll ta' dan ir-reat.

Ikkunsidrat;

L-Avukat Ġenerali fin-nota tar-rinviju għall-ġudizzju, indika bħala aggravanti tar-reati taħt l-artikoli 251A u 251B tal-Kap. 9, id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 251H(a)(b) u l-artikoli 251HA u 202(h) tal-Kap. 9.

L-artikolu 251H tal-Kap. 9 jiddisponi illi:

'Il-piena għad-delitti msemmijin fl-artikoli 251 sa 251G, it-tnejn inklużi, għandhom jiżdedu bi grad jew żewġ gradi fil-każ li tirriżulta waħda jew iżjed miċ-ċirkostanzi li ġejjin:

(a) id-delitt twettaq kontra il-konjuġi jew is-sieħba preżenti jew ta' qabel ...;

(b) *id-delitt, jew id-delitti relatati, twettaq jew twettqu ripetutamente.*

Diga' gie stabbilit illi Ramona Caruana kienet, fiż-żmien tat-twettiq tar-reati taht l-artikoli 251A u 251B tal-Kap. 9, is-sieħba tal-imputat. Minn eżami tal-fedina penali tiegħu illi kien diga' nstab ħati li kkaġuna offiżi ta' natura ħafifa fuq l-istess vittma permezz ta' sentenza mogħtija fl-20 ta' Awwissu 2020, iżda billi hawnhekk il-fatt li d-delitt twettaq ripetutamente isarraf f'żieda f'piena li hija ristrettiva tal-liberta' tal-imputat, il-Qorti m'hijiex serja tapplika l-aggravanti taht il-paragrafu (b) tal-artikolu 251H(1) tal-Kap. 9 għaliex kif diga' gie stabbilit, il-Prosekuzzjoni naqset milli tressaq l-aħjar prova konsistenti f'kopja awtentikata tas-sentenza tal-20 ta' Awwissu 2020 u l-imputat għandu jibbenefika minn dan id-dubju.

Imbagħad, l-artikolu 251HA tal-Kap. 9 jiddisponi illi:-

'Il-piena stabbilita għad-delitti msemmija fl-artikoli preċedenti ta' dan is-Sub-titolu għandha tiżdied bi grad jew żewġ gradi fil-każ li tirriżulta waħda jew iżjed miċ-ċirkostanzi msemmija fl-artikolu 202, meta u kif applikabbli, iżda fejn dan il-Kodiċi jew xi liġi oħra digà ttiprovdi għal aggravju tal-piena fir-rigward taċ-ċirkostanzi msemmija f'dan l-artikolu, l-oġġla piena tista' tigi mogħtija.'

Kif rajna, l-artikolu 202(h) taht il-paragrafu (vi) tal-Kap. 9, jipprospetta ż-żieda bi grad jew żewġ gradi fil-piena, fil-każ li tirriżulta li d-delitt isir fuq xi persuna oħra li tkun jew kienet f'relazzjoni mal-ħati kemm bil-ħsieb li tiżżewweġ u kemm jekk le. Dan il-paragrafu partikolari jinsab indikat espressament fin-nota tar-rinviju għall-gudizzju tal-Avukat Ġenerali, għad illi mhux speċifikatament in konnessjoni mar-reati taht l-artikoli 251A u 251B tal-Kap. 9 u għalhekk il-Qorti tqis li għandha tapplika dan l-aggravanti fil-piena, kif maħsub fl-artikolu 251HA b'żieda mal-aggravanti taht l-artikolu 251H(1)(a) tal-Kap. 9.

Ikkunsidrat;

Illi l-Prosekuzzjoni xliet lill-imputat ukoll bħala reċidiv. In sostenn ta' dan l-addebitu, ġie esebit kopja fotostatika iżda mhux awtentikata, ta' żewġ sentenzi mogħtija minn din il-Qorti diversament preseduta fl-20 ta' Awwissu 2020 (Dok. AM8) u fl-24 ta' Mejju 2021 (Dok. AM9), fejn il-ħati li għandu l-istess konnotati bħal dawk tal-imputat odjern, ġie kkundannat għal sentenza sospiża u għal multa, rispettivament. Għalkemm l-Assistent Registratur tal-Qorti fix-xhieda tagħha kkonfermat illi kien ingħataw sentenzi minn din il-Qorti diversament preseduta fl-20 ta' Awwissu 2020 u fl-24 ta' Mejju 2021, u ma kienx ġie interpost ebda appell minnhom, fl-ebda waqt ma għamlet riferenza għal xi waħda miż-żewġ sentenzi li kopja informi tagħhom ġia' kienu esebiti fl-atti proċesswali (Dok. AM8 u Dok. AM9) u baqgħet ma produċietx kopja awtentikata u legali ta' dawn is-sentenza jew waħda minnhom.

Hawnhekk għandu jingħad illi l-fatt illi baqa' qatt ma ġie prodott fl-atti kopja awtentikata tas-sentenza mogħtija minn din il-Qorti diversament preseduta fl-20 ta' Awwissu 2020 fejn l-imputat li jidher li għandu l-istess konnotati tal-imputat odjern, ingħata sentenza ta' sena priġunerija sospiża għal sentejn, ifisser ukoll li l-imputat ma jistax jinstab ħati li kkommetta reat punibbli bil-priġunerija matul il-perijodu operattiv ta' sentenza sospiża, skont kif ġie addebitat fl-imputazzjoni bin-numru 9 fiċ-Ċitazzjoni. Magħdud dan il-fatt illi l-Avukat Ġenerali ma għamel ebda riferenza għall-artikolu 23B tal-Kap. 9 li jipprovdi għall-konsegwenzi legali tal-kommissjoni ta' reat li għalih hemm piena ta' priġunerija matul il-perijodu operattiv ta' sentenza sospiża u l-Qorti f'dawn iċ-ċirkostanzi tqis li ma tistax tapplika d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 28B(1) tal-Kap. 9 u tordna li s-sentenza sospiża għandha tibda isseħħ.

L-Uffiċjal Prosekutur esebiet ukoll bil-ġurament tagħha kopja fotostatika iżda mhux awtentikata, ta' tliet ċitazzjonijiet b'kundanna ffirmata u miktuba bl-idejn fuq kull waħda minnhom, ilkoll mogħtija fil-25 ta' April 2016 (Dok. AM10, Dok. AM11 u Dok. AM12). Għalkemm huwa minnu li l-Assistent Registratur tal-Qorti kkonfermat fix-xhieda tagħha illi kienet ingħatat sentenza fil-25 ta' April 2016, baqgħet ma esebietx is-sentenza relattiva u lanqas għamlet riferenza, fix-xhieda tagħha, għas-sentenzi esebiti mill-Uffiċjal Prosekutur (Dok. AM10, Dok. AM11 u Dok. AM12).

Għaldaqstant, il-kopji tal-imsemmija sentenzi baqgħu ma ġewx awtentikati bħala vera kopja tas-sentenza oriġinali, lanqas bil-ġurament tal-Assistent Reġistratur tal-Qorti u f'kull każ, ma jistax ma jiġix osservat ukoll illi dawn it-tliet dokumenti fihom biss l-isem tal-persuna imputata li ġiet misjuba ħatja u kundannata, Nadim Mharam Abdul Gader Mharam. Fil-fehma tal-Qorti l-isem tal-ħati mingħajr konnotati oħrajn mhuwiex biżżejjed biex jiġi stabbilit b'mod konklussiv illi s-sentenzi relattivi jirrifere għall-imputat odjern. Huwa minnu illi l-Prosekuzzjoni esebiet ukoll il-fedina penali tal-imputat iżda kif jinsab ritenut paċifikatament in materja, illi l-fedina penali mhijiex l-aħjar prova tal-addebitu tar-reċidiva: l-aħjar prova tikkonsisti f'kopji debitament awtentikati ta' sentenzi li fuqhom tinsab imsejsa dan l-addebitu iżda fil-każ in diżamina, hija nieqsa l-aħjar prova li qatt kien hemm xi ġudizzju precedenti li kkundanna lill-imputat għall-kommissjoni ta' reat kriminali.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Jason James Agius** mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-5 ta' Novembru 2001, gie ritenut:

"Bhal ma dejjem gie ritenut, l-ahjar prova sabiex tigi ppruvata xi akkuza bhal dawn in kwistjoni hi li tigi esebita kopja ufficjali tas-sentenza relattiva, u wara ssir il-prova ta' l-identita` ... l-obbligu tal-prosekuzzjoni li tesebixxi daww is-sentenzi jibqa' dejjem, minkejja l-esenzjoni mogħtija mill-akkuzat li tipproduci prova ta' l-identita`. Jekk ma tigix esebita jew prodotta tali prova permezz tal-kopja ufficjali tas-sentenza li tissemma fl-akkuza, allura wiehed ma jistax jghid li saret l-ahjar prova dwar jekk verament precedentement l-appellant kienx ikkommetta xi reat iehor li tieghu gie misjub hati"

Tassew l-Assistent Reġistratur tal-Qorti ikkonfermat ukoll, fix-xhieda tagħha, li kienu ngħataw żewġ sentenzi oħra fid-29 ta' April 2020 u fit-2 ta' Lulju 2013 minn din il-Qorti diversament preseduta, iżda ma ġewx esebiti kopji ta' dawn is-sentenzi fl-atti processwali.

Għaldaqstant, il-Qorti sejra tastjeni milli tiegħu konjizzjoni tal-addebitu tar-reċidiva.

Ikkunsidrat;

L-imputat gie mixli wkoll bir-reat taht l-artikolu 579(2) tal-Kap. 9 cioe' illi kiser il-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest imposti b'digriet moghti minn din il-Qorti diversament preseduta mill-Magistrat Dr. Claire Stafrace Zammit. Fir-rigward, giet esebita kopja legali ta' digriet moghti fil-21 ta' Ottubru 2019 fil-proceduri fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur Trevor Micallef) v. Nadim Mharam Abdul Gader Mharam** (Dok. EH1), liema dokument gie esebit mill-Ispettur Eman Hayman²⁷. Madankollu, il-Qorti tosserva minnufih li l-prova tal-identita' ma saritx kif imiss ghaliex l-Ufficjal Prosekutur ma xehedx biex jafferma li l-imputat odjern huwa l-istess persuna li nghatat il-helsien mill-arrest fil-proceduri kriminali prosegwiti minnu. Fil-fatt, mill-kopja tad-digriet esebit fl-atti jirrizulta li l-Ufficjal Prosekutur kien l-Ispettur Trevor Micallef u mhux l-Ispettur Eman Hayman u ma jirrizulta mkien mix-xhieda tal-istess Spettur Eman Hayman illi huwa wkoll qed imexxi l-prosekuzzjoni fil-proceduri kriminali msemmija.

Barra dan il-fatt li hija mankanti l-prova, del resto fundamentali ghall-prova tal-htija ghar-reat taht l-artikolu 579(2) tal-Kap. 9, illi l-proceduri kriminali li fihom inghata d-digriet esebit kienu ghadhom pendenti u illi l-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest kif imsemmija fil-kopja awtentikata tad-digriet esebit fl-atti processwali, kienu ghadhom fis-sehh fid-data tal-allegat ksur.

Fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fit-22 ta' Mejju 2023 fl-ismijiet **Il-Pulizija v. Tyson Grech**, intqal hekk fir-rigward:-

"... l-Prosekuzzjoni donnha ma ghamlitx distinzjoni bejn il-prova tal-identita' ghall-fini tar-recidiva u l-prova li trid titressaq fil kaz li persuna tkun mixlija li kisret il-kundizzjonijiet ghall-ghoti tal-beneficcu tal-helsien mill-arrest. F 'dan il-kaz, minbarra d digriet, konnotati, identifikazzjoni eccetra il-Prosekuzzjoni trid tipprova

²⁷ Ara xhieda tat-12 ta' Settembru 2022.

wkoll li l-proceduri li fihom daww il-kondizzjonijiet ikunu ngħataw ikunu għadhom pendenti fil-mument meta jkun gie allegat li l-imputat naqas milli jħares waħda mill-kundizzjonijiet għall-ħelsien mill-arrest. Dan għaliex fil-kaz li daww il-proceduri kriminali jkunu ġew mitmuma, jintemmu wkoll il-kondizzjonijiet marbuta magħhom – salv il-kaz t'appell mis-sentenza fejn jistgħu jkunu ritenuti vigenti skont l-Artikolu 416(1A) tal-Kodiċi Kriminali. F'dan il-kaz din il-prova tal-vigenza tal-proceduri penali fil-mument li l-imputat naqas milli jħares waħda mill-kundizzjonijiet għall-ħelsien mill-arrest ma ngħabtx mill-Prosekuzzjoni u għalhekk il-Qorti ma tistax tassumi li għadhom pendenti ladarba din il-prova ma ngħabtx fl-atti mill-Prosekuzzjoni.”

Għaldaqstant, fin-nuqqas ta' prova kif imiss tal-identita' tal-persuna mogħtija l-ħelsien mill-arrest kif ukoll tal-pendenza tal-proċeduri u l-vigenza tal-kundizzjonijiet tal-ħelsien mill-arrest fid-data tal-allegat ksur tal-istess kundizzjonijiet, l-imputat mhux sejjer jinstab ħati tar-reat taħt l-artikolu 579(2) tal-Kap. 9.

Ikkunsidrat;

Illi fuq sejbien ta' ħtija għar-raba' imputazzjoni dwar ir-reat taħt l-artikolu 221(1) tal-Kap. 9, l-imputat ma jistax ma jinstabx ħati wkoll għar-reat kontravvenzjonali taħt l-artikolu 339(1)(d) tal-Kap. 9 ċioe' illi fl-istess data u ħin, ħebb għal Ramona Caruana biex jagħmel ħsara lilha. Madankollu, billi f'dan il-kaz isib riskontru l-prinċipju tal-konkorrenza ta' reati u pieni għaliex bl-att li permezz tiegħu ħebb għall-vittma, l-imputat kiser iktar minn dispożizzjoni waħda tal-liġi, sejjer jingħata l-piena għar-reat l-iktar gravi taħt l-artikolu 216(1) tal-Kap. 9.

Illi gie mixli wkoll bir-reat kontravvenzjonali taħt l-artikolu 339(1)(e) tal-Kap. 9, ċioe' li għamel ingurji jew theddid lil Ramona Caruana jew jekk kien ipprovokat, ħareġ barra mil-limiti tal-provokazzjoni. Diġa' gie stabbilit illi l-imputat hedded lil Ramona Caruana li ser joqtolha u jimmarkaha u f'dan it-theddid huwa riskontrabbli ħtija għal

dan ir-reat kontravvenzjonali addebitat fl-imputazzjoni bin-numru sebġha (7) fiċ-Ċitazzjoni.

Il-Qorti tosserva illi permezz tal-imputazzjoni bin-numru sitta (6) fiċ-Ċitazzjoni, l-imputat ġie mixli li “*insulenta, hedded jew ingurja bi kliem jew b’mod ieħor lis-sieħba tiegħu Ramona Caruana*”. Din l-imputazzjoni iżda, ma jidhirx li hi msejsa fuq xi dispożizzjoni tal-Kodiċi Kriminali u fil-fatt, il-Qorti ma riskontrat ebda dispożizzjoni li tippunixxi min jinsulenta, jhedded jew jingurja bi kliem jew b’mod ieħor lil persuna oħra. L-iktar reat imsawwar bi kliem simili għall-kliem tar-“reat” addebitat fis-sitt imputazzjoni hi r-reat kontravvenzjonali taħt l-artikolu 339(1)(e) tal-Kap. 9. Iżda kif rajna, l-imputat ġie mixli espressament b’dan ir-reat kontravvenzjonali fl-imputazzjoni bin-numru sebġha (7).

L-Avukat Ġenerali, fin-nota tar-rinviju għall-ġudizzju, indika r-reat kontravvenzjonali taħt l-artikolu 339(1)(h) tal-Kap. 9 li jipotetizza htija għar-reat kontravvenzjonali kontra l-persuna, f’kull min:-

‘għad li jkollu l-jedd li jwiddeb lil haddieħor, johroġ barra mill-qies: Iżda, biex jiġi evitat kull dubju, swat tal-ġisem ta’ kull tipgħandu dejjem jitqies li jkun barra mill-qies. ...’

Fil-każ in diżamina, l-imputat ma kellu ebda jedd iwiddeb lil Ramona Caruana u f’kull każ ma jirriżultax illi widdibha iżda jirriżulta minflok li heddidha saħansitra bil-mewt. Għaldaqstant, anke għaliex il-kliem ta’ dan ir-reat ma jirriżultax li huwa riprodott f’xi waħda mill-imputazzjonijiet addebitat fiċ-Ċitazzjoni, ma tistax tinstab htija taħt l-artikolu 339(1)(h) tal-Kap. 9.

Ikkunsidrat;

Illi għall-fini tal-piena li għandha tiġi erogata fuq sejbien ta’ htija għad-diversi delitti fosthom taħt l-artikolu 221(1) tal-Kap. 9 biż-żieda fil-piena taħt l-artikolu 222(1)(a) (u

202(h)(vi)) kif ukoll għar-reat ta' sekwestru illegali aggravat, u r-reati ta' fastidju u biża' ta' vjolenza, il-Qorti kkunsidrat diversi fatturi.

Qabel xejn il-gravita' tad-delitti kommessi mill-imputat fejn zamm lil Ramona Caruana sekwestrata miegħu kontra l-volonta' tagħha għal tliet ijiem sħaħ u sawwatha ripetutament u b'mod salvaġġ b'lasta ta' xkupa u daqqa b'idu miftuħa f'għajnejha, mingħajr ebda provokazzjoni u sempliċement għaliex issuspetta li seta' kienet qed tkun infidili lejha. Fil-fehma tal-Qorti, vjolenza estrema bħal din fil-konfront ta' vittma li hija evidentement dgħajfa u tinsab maqbuda f'xibka ta' abbuż sistematiku, mhux talli m'hi ġustifikabbli bl-ebda mod u għal ebda raġuni talli hija wkoll manifestazzjoni ta' sadizmu u miżoġiniżu. Frankament, u m'hemm x għalfejn jingħad, din l-imġieba ma għandhiex post fis-soċjeta' u l-vittma għandha tiġi protetta minn ripetizzjoni tagħha, protezzjoni li l-Qorti fehmet illi l-istess vittma kienet li għad għandha bżonnha.

Il-Qorti għalhekk sejra tordna wkoll lill-imputat sabiex jieħu trattament psikologiku biex jiġi assigurat li jibdel l-attitudni tiegħu lejn il-vjolenza domestika u biex jiġi prevenut l-egħmil ta' reati oħrajn. Hadet in konsiderazzjoni wkoll il-fedina penali oneruża tiegħu u l-fatt li jidher li diġa' nstab ħati li kkaġuna offiżi fuq l-istess vittma, Ramona Caruana.

Madankollu, trid tiegħu qies tal-fatt illi Ramona Caruana, il-vittma, xehdet illi hija kienet esprimiet ukoll ix-xewqa li twaqqaf il-proċeduri kriminali fil-konfront tiegħu. Għalhekk, filwaqt li ma tqisx illi għandha teroga piena fil-minimum, lanqas m'hi serja teroga piena li toqrob lejn il-massimu, u fir-rigward tar-reat taħt l-artikolu 221(1) tal-Kap. 9, il-Qorti sejra żżid il-piena bi grad wieħed biss u tapplika d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 17(b) tal-Kap. 9.

Sejra tapplika wkoll id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 17(h) tal-Kap. 9 u wkoll il-prinċipju tal-konkorrenza ta' reati u pieni fir-rigward tar-reati taħt l-artikoli 86 u 87(1)(h) tal-Kap. 9, u r-reati taħt l-artikoli 251A, 251B kif aggravati bl-applikazzjoni

tal-artikoli 251H(1) u 251HA tal-Kap. 9, stante illi evidentement, l-istess att kiser iktar minn dispożizzjoni waħda tal-liġi u konsegwentement għandha tinghata biss il-piena għar-reat l-iktar gravi li huwa dak taħt l-artikolu 87(1)(h) tal-Kap. 9.

In konkluzjoni, tirribadixxi illi aġir aggressiv u vjolenti bħal dik manifestata mill-imputat ma għandhiex tiġi tollerata u bla dubju jimmerita piena idonea li sservi ta' deterrent u twassal messaġġ ċar illi l-vjolenza fuq in-nisa kif ukoll kwalunkwe vjolenza f'unita' domestika hija deplorevoli u għandha tiġi kkundannata b'mod gravi.

Għal dawn il-motivi, filwaqt li ma ssibx htija għar-reat taħt l-artikolu 339(1)(h) tal-Kodiċi Kriminali u għar-reat addebitat fl-imputazzjoni bin-numru tmienja (8) taħt l-artikolu 579(2) tal-Kodiċi Kriminali, u ma ssibx lanqas htija talli ġie kommess reat waqt il-perijodu operattiv ta' sentenza sospiza kif addebitat fl-imputazzjoni bin-numru disgħa (9), u filwaqt li tastjeni milli tiehu konjizzjoni tal-addebitu tar-reċidiva addebitat fl-imputazzjoni bin-numru għaxra (10) kif ukoll tal-imputazzjoni bin-numru sitta (6), wara li rat l-artikoli 17(b)(d)(h), 31, 86, 87(1)(h), 202(h)(vi), 214, 215, 221(1), 222(1)(a), 251A, 251B, 251H(1)(a), 251HA, 339(1)(d) u 339(1)(e) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, issib lil NADIM MHARAM ABDUL GADER MHARAM ħati tal-imputazzjonijiet bin-numru 1, 2, 3, 4, 5 u 7 u tikkundannah tletin (30) xahar prigunerija effettiva.

Billi ma ġewx mahtura esperti fil-proċeduri, tastjeni milli tiehu konjizzjoni tat-talba tal-Prosekuzzjoni għall-fini tal-artikolu 533 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Bl-applikazzjoni tal-artikolu 382A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta tordna l-hruġ ta' Ordni ta' Trażzin fil-konfront tal-ħati għall-protezzjoni tas-sigurta' ta' Ramona Caruana għal żmien tliet (3) snin liema terminu jibda jghodd mid-data li tiġi skontata jew mahfura l-piena.

Bl-applikazzjoni tal-artikolu 412D tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, tordna l-hruġ ta' Ordni ta' Trattament fil-konfront tal-hati biex jinghata trattament psikoloġiku biex jifhem li l-vjolenza m'hijiex aċċettabbli u dan ghal perijodu ta' sentejn.

Kopja tas-sentenza Probation u Parole u Kummissarju tal-Pulizija u Direttur Habs

**DR. RACHEL MONTEBELLO
MAĠISTRAT.**